

PLAN BEZPIECZEŃSTWA BIOLOGICZNEGO

Sporządzono dnia.....

SPIS TREŚCI

I INFORMACJE OGÓLNE

1. Dane identyfikacyjne gospodarstwa
2. Specyfikacja produkcyjna
3. Mapa gospodarstwa i otoczenia

II ZASADY BIOASEKURACJI

1. Organizacja gospodarstwa
 - a. Lokalizacja gospodarstwa
 - b. Zabezpieczenie gospodarstwa
 - c. Ograniczenie dostępu osób nieupoważnionych
 - d. Podział gospodarstwa na strefy „czyste” i „brudne”
 - e. Śluzy na granicy stref
 - f. Bramki i maty dezynfekcyjne
2. Pracownicy i goście
 - a. Procedura wejścia do poszczególnych stref
 - b. Procedury bioasekuracji dla personelu i gości
 - i. Ubrania i obuwie
 - ii. Przedmioty osobiste
 - iii. Okres bez kontaktu
 - iv. Posiłki
 - c. Szkolenia dla personelu
3. Dezynfekcja
 - a. Organizacja punktów dezynfekcyjnych
 - b. Mycie i dezynfekcja budynków inwentarskich
 - c. Mycie i dezynfekcja pojazdów i sprzętów
4. Ruch samochodów wewnątrz gospodarstwa, parkingi
5. Magazyny zbożowe, komponentów pasz, ściółki
6. Pasza i woda
7. Usuwanie obornika i gnojowicy
8. Gospodarka odpadami komunalnymi
9. Zagospodarowanie zwierząt martwych
10. Sprzęt i urządzenia
11. Monitorowanie stanu zdrowia stada przez personel gospodarstwa/właściciela stada
12. Zakup i sprzedaż zwierząt
13. Opieka weterynaryjna
14. Program szczepień
15. Zabezpieczenie gospodarstwa - szkodniki, gryzonie, zwierzęta dzikie i domowe.
16. Wykonywanie napraw i remontów
17. Dostawa towarów
18. **Wewnętrzne procedury kontrolne**

III DOKUMENTY POMOCNICZE

1. Wzory rejestrów:
 - a. Spis świń w gospodarstwie
 - b. Rejestr środków transportu wjeżdżających na teren gospodarstwa
 - c. Rejestr osób wchodzących do pomieszczeń, w których utrzymywane są świnię
 - d. Ewidencja zabiegów środkami ochrony roślin w uprawie (opryski) produkcie roślinnym lub przedmiocie:
 - e. Ewidencja dotyczą zakupu i sprzedaży paszy w gospodarstwie
 - f. Ewidencja stosowania środków biobójczych w gospodarstwie
 - g. Dokumentacja czyszczenia i dezynfekcji w gospodarstwie
2. Wykaz szkoleń pracowników
3. Wykaz pracowników wraz z oświadczeniami o braku kontaktu ze świniami poza miejscem pracy w tym gospodarstwie oraz posiadaniu wiedzy o zakazie kontaktu z dzikami i ich zwłokami na 48 h przed przystąpieniem do pracy

I INFORMACJE OGÓLNE

1. Dane identyfikacyjne fermy

Nazwa Gospodarstwa	
Adres	
Numer siedziby stada	
Telefon kontaktowy	
Imię i nazwisko właściciela gospodarstwa	
Osoba zarządzająca	
Koordinator bioasekuracji	

2. Specyfikacja produkcyjna

Typ gospodarstwa	Ferma zarodowa/tuczarnia/pełen cykl produkcji
Pogłowie:	Maciory – Prosięta – Warchlaki – Tuczniki – Knury –
Działalność powiązana (np. mieszalnia pasz, biogazownia, produkcja roślinna)	
Poła uprawne ha
Gospodarstwa powiązane	

3. Mapa gospodarstwa

WYTYCZNE: Plan gospodarstwa musi odzwierciedlać aktualną sytuację organizacyjną i być aktualizowany na bieżąco, każdorazowo po zmianie. Plan musi zawierać informację o wszystkich budynkach i instalacjach zlokalizowanych w obrębie działki.

Należy również sporządzić plan okolicy fermy uwzględniający obszar o promieniu 3 km. Plan powinien zawierać informacje o podmiotach mogących mieć wpływ na status zdrowotny świń w gospodarstwie, uwzględniać drogi publiczne, drogi niepubliczne, lasy, wody stojące lub płynące i inne elementy mogące mieć wpływ na funkcjonowanie lub biobezpieczeństwo danej jednostki

Plany powinny zawierać takie elementy jak:

- wskazanie kierunków geograficznych
- granice działki i lokalizację fermy względem najbliższego otoczenia
- ogrodzenia
- granice stref – czystej, brudnej i ryzyka
- budynki inwentarskie wraz z zaznaczonymi jednostkami produkcyjnymi (sekcjami),
- wyznaczone miejsca wjazdu/wyjazdu pojazdów do każdej ze stref
- wyznaczone miejsca wejścia i wyjścia ludzi do każdej ze stref
- parkingi dla pojazdów, urządzeń i sprzętów
- magazyny komponentów pasz, pasz i ściółki, silosy, mieszalnie pasz
- magazyny towarów – miejsca ewentualnej ich kwarantanny lub/i dezynfekcji
- wewnętrzne drogi przemieszczania się ludzi i zwierząt, nasienia, paszy, padliny i odpadów
- źródła wody

- *punkt dostarczania nasienia przez podmiot zewnętrzny*
- *rampy przeładunkowe*
- *kwarantanny dla zwierząt*
- *łączniki między budynkami*
- *miejsca składowania gnojowicy lub obornika*
- *miejsce przechowywania i odbioru padliny, ewentualnie spalarnia*
- *budynki mieszkalne i socjalne, biura, warsztaty, magazyny, wiaty, płyty obornikowe*
- *myjnie, niecki, wiaty i bramki dezynfekcyjne*
- *inne istotne elementy mające istotny wpływ na funkcjonowanie lub biobezpieczeństwo fermy*

Miejsce na mapę gospodarstwa i jego otoczenia

Legenda:

II ZASADY BIOASEKURACJI

Miejsce na opis zasad bioasekuracji w gospodarstwie zgodnie z zagadnieniami zawartymi w spisie treści.

III DOKUMENTY POMOCNICZE

Miejsce na dołączenie dokumentów zgodnie z zagadnieniami zawartymi w spisie treści.

MATERIAŁY DODATKOWE:

Punkt ten nie stanowi części planu bioasekuracji poddawanej zatwierdzeniu, ma jedynie charakter edukacyjny. Tabela może stanowić materiał pomocniczy podczas tworzenia planu bioasekuracji zgodnie z powyższym spisem treści.

Tabela przedstawia wykaz potencjalnych źródeł zagrożenia dla zdrowia świń i propozycje działań zapobiegawczych.

CZYNNIK WPŁYWAJĄCY NA BIOBEZPIECZEŃSTWO	PROPONOWANE ROZWIĄZANIE	DALSZA KONTROLA/MONITORING
Lokalizacja fermy	Należy na bieżąco monitorować sąsiedztwo fermy. W przypadku obserwacji dużej ilości dzikich zwierząt należy postarać się o wycięcie okolicznych drzew i krzaków. Można również zastosować alternatywne środki odstrasżające zwierzęta (zapachowe, dźwiękowe, itp.) W miarę możliwości rozważyć odsunięcie zasiewów kukurydzy od granicy działki – optymalnie 150 m. Warto sprawdzić czy w promieniu 500 m od gospodarstwa nie jest rozlewana gnojowica lub obornik z innych gospodarstw utrzymujących trzodę chlewną. W takim przypadku warto postarać się o zmianę sytuacji z właścicielem gruntów.	Lokalizacja fermy jest to czynnik, na który nie mamy wpływu, jednak istnieje szereg możliwych zabiegów ograniczający wpływ czynników ryzyka w najbliższej okolicy.
Zabezpieczenie gospodarstwa	Każde gospodarstwo musi być ogrodzone. Dotyczy to zarówno zasadniczych budynków inwentarskich, jak i przylegających lub podlegających gospodarstwu miejscem operowania, takim jak mieszalnie pasz, magazyny pasz i surowców, Ogrodzenie powinno być solidnie wykonane, trwale związane z gruntem, optymalnie o wysokości 150 cm . Przy bramach wjazdowych należy umieścić tablice z napisem „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.	Kontrolę ciągłości ogrodzenia powinno się wykonywać na bieżąco, co najmniej raz na tydzień. Dziury w ogrodzeniu i potencjalne miejsca wtargnięcia nieupoważnionych osób lub zwierząt dzikich należy zabezpieczać niezwłocznie po zaobserwowaniu.
Podział gospodarstwa na strefy	Wstęp do gospodarstwa musi być ściśle kontrolowany i ograniczony do niezbędnego	Granice stref muszą być jasno określone i rozpoznawalne nawet dla osób

	<p>minimum. Gospodarstwo powinno być podzielone na strefy, gdzie reżim wstępu powinien być stopniowo zwiększany i najwyższy w strefie czystej gospodarstwa, jak nazywana jest strefa produkcyjna. Strefy powinny być widocznie oddzielone, fizyczną barierą, wjazd i dostęp na strefy musi być ściśle kontrolowany i określony procedurą, możliwy jedynie w wyznaczonych miejscach gdzie umieszcza się śluzy dezynfekcyjne. Sam budynek inwentarski może stanowić strefę czystą.</p> <p>Gospodarstwo należy podzielić przynajmniej na dwie strefy – strefę czystą – produkcyjną, gdzie dostęp mają zwierzęta produkcyjne oraz osoby pracujące w tej strefie, dostęp do tej strefy możliwy jest jedynie po zmianie odzieży i obuwia, na właściwe dla gospodarstwa, a także po umyciu i dezynfekcji rąk</p> <p>- strefę brudną gospodarstwa obejmującą ogrodzoną część fermy, na której odbywa się transport zwierząt i dóbr, produkcja pasz, magazyny oraz parkingi dla pojazdów polowych, itd., gdzie dostęp musi być ograniczony do niezbędnego minimum, zarówno dla pojazdów, jak i ludzi. Dostęp do tej strefy możliwy jest jedynie po dezynfekcji kół pojazdu i dezynfekcji obuwia.</p> <p>Strefa znajdująca się poza kontrolą gospodarstwa nazywana jest strefą ryzyka. Czasami wydzielana jest tak zwana strefa buforowa, czyli ogrodzona część gospodarstwa, w której obowiązuje zasada ograniczonego dostępu, jednak poza tą zasadą nie obowiązują dodatkowe zabiegi bioasekuracyjne. W tej strefie często zlokalizowane jest biuro lub dom mieszkalny i parking samochodów osobowych.</p>	<p>niezwiązanych z gospodarstwem. Wjazd na strefy i dostęp dla ludzi musi być uregulowany procedurą. Minimalne wymogi bezpieczeństwa wymagane przy dostępie do strefy czystej gospodarstwa to mycie i dezynfekcja rąk i obuwia, zmiana odzieży i obuwia na właściwe dla gospodarstwa lub w ostateczności zastosowanie odzieży jednorazowej i ochraniaczy na buty. Minimalne wymogi bezpieczeństwa rekomendowane przy wjeździe na teren strefy czystej to (mycie) dezynfekcja pojazdu.</p> <p>Ze względu na funkcjonalność i biobezpieczeństwo zaleca się, aby budynki mieszkalne i strefa prywatna była wyłączona ze strefy brudnej gospodarstwa.</p>
<p>Śluzy na granicy stref</p>	<p>Śluzy na granicy stref muszą być podzielone na część brudną i czystą, a linia graniczna musi być jasno rozpoznawalna i najlepiej stanowić granicę fizyczną (np. ławka lub linia pryszniców).</p> <p>Wymagana jest każdorazowa zmiana obuwia i odzieży roboczej przy wejściu i wyjściu do/z strefy czystej.</p> <p>Wyposażenie śluzy musi umożliwiać wymagane mycie i dezynfekcja rąk (środki używane do odkażania spełniają wymagania i zarejestrowanych zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych);</p>	<p>Zastosowanie się do procedury wejścia oraz ścisłego zachowania stref należy weryfikować na bieżąco, w przypadku problemów z wdrożeniem należy zastosować środki kontroli typu monitoring wizyjny.</p>

<p>Bramki i maty dezynfekcyjne</p>	<p>Wjazd na teren gospodarstwa musi być poprzedzony dezynfekcją pojazdu i sprawdzeniem jego czystości. Wjazd na fermę powinien być wyposażony w urządzenia/ maty do dezynfekcji. W wejściach/wjazdach pomiędzy strefami czystą i brudną wyłożony jest sprzęt do dezynfekcji.</p>	<p>Przy zastosowaniu wanien i mat dezynfekcyjnych należy zwrócić uwagę na ich czystość i stan środka dezynfekcyjnego. Przy zastosowaniu automatycznych bramek dezynfekcyjnych należy dostosować prędkość przejazdu do zaleceń producenta.</p>
<p>Ograniczenie dostępu</p>	<p>Zaleca się radykalne ograniczenie dostępu do stref gospodarstwa wszystkim obcym środkom transportu oraz osobom postronnym. Ograniczenie to powinno mieć zastosowanie do strefy brudnej i kategorycznie do strefy czystej gospodarstwa. Wjazd i wejścia do stref gospodarstwa muszą być uzasadnione i udokumentowane.</p>	<p>Należy zwrócić uwagę na czystość wjeżdżających środków transportu, w razie konieczności wdrożyć procedurę mycia przed zastosowaniem dezynfekcji.</p>
<p>Drogi wewnętrzne</p>	<p>Należy dążyć (gdzie to możliwe) do jasnego rozdziału dróg czystych i brudnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyste – drogi przemieszczania się personelu, paszy, zwierząt - brudne – drogi usuwania padliny, odpadów, gnojowicy, obornika. 	
<p>Parkingi</p>	<p>Parkingi dla gości, pracowników oraz dostawców powinny być wydzielone poza granicami gospodarstwa. Parkingi dla samochodów osobowych najlepiej wydzielić w strefie buforowej. Parkingi maszyn rolniczych i wewnętrznych środków transportu często wydzielane są w strefie brudnej gospodarstwa.</p>	
<p>Rampy załadowczo - wyładowcze</p>	<p>Rampy do sprzedaży/odbioru zwierząt najlepiej usytuować na granicy strefy brudnej i strefy ryzyka. Dopuszczalna jest również lokalizacja na granicy strefy czystej i brudnej. Obcy transport zwierzęcy nie powinien wjeżdżać na teren gospodarstwa, a zwierzęta raz wygonione z budynków inwentarskich nie mogą powracać do budynków inwentarskich. Rampy powinny być podzielone przynajmniej na 2 strefy, które zapobiegą możliwości cofania się zwierząt oraz ustanowią granicę między strefą brudną i ryzyka. Kierowcy obcego transportu nie mogą mieć wstępu na rampę lub powierzchnię przeznaczoną dla załogi fermy. Należy wdrożyć zakaz pożyczania sprzętu oraz przeanalizować sposób przekazywania i podpisywania dokumentów. Rampy przeładunkowe powinny być wykonane z materiałów łatwych do umycia i dezynfekcji, oraz powinny być poddawane tym zabiegom po każdym użyciu, bez zbędnej</p>	<p>Obsługa sprzedaży i transportu zwierzęcego jest punktem krytycznym dla każdego gospodarstwa. Opracowanie procedur operacyjnych związanych z tym zagadnieniem pozwoli wyeliminować błędy oraz znacznie ograniczyć ryzyko wniknięcia chorób.</p> <p>Zaleca się dopuszczenie jedynie pustych, umytych i zdezynfekowanych pojazdów, jeżeli jest to niemożliwe należy odsunąć punkt załadunku zwierząt możliwie daleko od gospodarstwa.</p>

	zwłoki, przy czym gnojowica z mycia rampy powinna mieć osobny odpływ zapobiegający mieszaniu się z gnojowicą magazynowaną w budynkach inwentarskich.	
Otoczenie budynków inwentarskich	Powierzchnie przylegające bezpośrednio do budynków inwentarskich należy oczyścić z wszelkich zbędnych urządzeń i materiałów, tak aby nie stanowiły one rezerwuaru dla gryzoni i innych szkodników. Trawa powinna być wykoszona, lub wysypana kamieniami.	
Pracownicy oraz goście	Dostęp do strefy czystej gospodarstwa należy opisać Procedurą wejścia. Powinna ona zawierać niezbędne instrukcje dla osób wchodzących do stref produkcyjnych. Zaleca się zastosowanie przynajmniej wymogu pisemnej rejestracji wejścia, mycie i dezynfekcję rąk oraz zmianę obuwia i odzieży na właściwe gospodarstwu.	Procedura wejścia musi być ściśle przestrzegana przez wszystkie osoby wchodzące do strefy czystej gospodarstwa niezależnie od rangi oraz częstotliwości wejść.
Okres bez kontaktu	Zaleca się wdrożenie zasady wejścia na strefę czystą gospodarstwa jedynie po okresie braku kontaktu z trzodą chlewną dzikami. W przypadku polowania oraz kontaktu z dzikami – 72h, w przypadku kontaktu z trzodą chlewną – optymalnie 48h.	Zasady utrzymywania kwarantanny należy opracować dla każdego gospodarstwa indywidualnie. Odstępstwem od reguły mogą być zasady poruszania się osób zatrudnionych w większych organizacjach, które poruszają się zgodnie z przepływem świń.
Posiłki	Należy wyznaczyć miejsce spożywania posiłków przez osoby zatrudnione do obsługi stada. Należy wdrożyć zakaz spożywania wieprzowiny i dzicyzny, jeżeli punkt spożywania posiłków jest usytuowany w strefie czystej	Należy rozważyć możliwość wdrożenia cateringu właścicielskiego.
Ubrania i obuwie	Gospodarstwo powinno zapewnić wszystkim pracownikom oraz gościom odpowiednio oznakowane ubranie oraz obuwie w zależności od strefy gospodarstwa. Ubrania i obuwie powinno być łatwe do rozróżnienia (np. podział na kolory) i prane na fermie. W przypadku małych ferm dopuszczalne jest pranie odzieży na zewnątrz.	Zapewnienie odzieży i obuwia pracownikom leży po stronie pracodawcy. Używanie prywatnych ubrań wprowadza chaos i brak możliwości weryfikacji przestrzegania procedur. Ubrania i odzież powinny być należytej jakości, aby ich używanie było komfortowe dla załogi fermy.
Przedmioty osobiste	Należy ograniczyć do minimum ilość przedmiotów osobistych przynoszonych na strefę czystą przez pracowników i gości gospodarstwa. Zaleca się, aby wszelkie rzeczy osobiste zostawić w szłuzach lub pomieszczeniach socjalnych. O ile to konieczne, wnoszenie prywatnych telefonów komórkowych, sprzętów elektronicznych, okularów, biżuterii itp. powinno być poprzedzone dezynfekcją.	Należy wyeliminować wnoszenie na teren strefy czystej gospodarstwa wszelkich toreb, plecaków a także etui telefonów, których dezynfekcja jest niemożliwa. W przypadku pracowników palących zaleca się zakup papierosów, które nie będą wynoszone poza strefę czystą gospodarstwa.

	Przedmioty higieny osobistej, lekarstwa itp. Powinny być zapewnione przez pracodawcę	
Woda	Woda przeznaczona dla zwierząt musi pochodzić z przebadanego źródła. Jakość wody przeznaczonej dla zwierząt oraz mycia budynków inwentarskich musi być zgodna z krajową normą.	Woda dla zwierząt powinna być przebadana co najmniej raz w roku, również pod względem skażenia biologicznego.
Pasza	Wszystkie magazyny pasz i komponentów pasz muszą być zabezpieczone przed dostępem zwierząt domowych i dzikich. Komponenty zbożowe i słomę najlepiej poddać należytej kwarantannie (zboża – 30 dni, słoma – 90 dni), jeżeli pochodzą z obszarów zagrożonych ASF, obligatoryjnie powinny być poddane podanym okresom kwarantanny.	Zaleca się poddawanie paszy obróbce termicznej np. granulacji. Produkcja pasz powinna być opisana procedurą. W PBB należy wykazać dostawców i magazyny komponentów pasz. Zasady funkcjonowania mieszalni pasz powinny być określone procedurą.
Zakup zwierząt	Zakup zwierząt powinien być ograniczony do minimum. Zwierzęta powinny być zakupowane ze stada o znanym i potwierdzonym statusie zdrowotnym, najlepiej od jednego dostawcy, dotyczy to również zakupu nasienia. W przypadku zakupu zwierząt produkcyjnych należy operować jednostkami produkcyjnymi na zasadzie całe pełne/całe puste. Przy transporcie zakupionych zwierząt powinno się korzystać z własnych środków transportu, lub sprawdzonych przewoźników.	Zakup zwierząt jest jednym z punktów krytycznych. Stan zdrowotny zwierząt powinno się sprawdzać przed każdym planowanym zakupem.
Kwarantanna	W przypadku zakupu zwierząt hodowlanych zaleca się stosowanie okresu kwarantanny w specjalnie do tego przeznaczonych budynkach. Kwarantanna dla zwierząt przywożonych do gospodarstwa z innych lokalizacji powinna być usytuowana możliwie daleko od podstawowych budynków inwentarskich. Kwarantanna musi być zorganizowana na zasadzie całe pomieszczenie pełne/całe puste. Kwarantanna powinna trwać wystarczająco długo, aby możliwe było przebadanie i aklimatyzacja zwierząt przed dołączeniem ich do stada podstawowego, minimum 21 dni. Kwarantanna musi posiadać osobne miejsca składowania paszy, dedykowany sprzęt, urządzenia oraz ubrania i obuwie dla obsługi. Do obsługi zwierząt powinno się oddelegować pracowników niezwiązanych z obsługą stada podstawowego, lub obsługę tych zwierząt ustawić na koniec dnia bez konieczności powrotu personelu do obsługi stada podstawowego.	Organizację kwarantanny dla zwierząt należy opisać procedurą.

Sprzedaż zwierząt	Należy określić zasady obowiązujące przy sprzedaży każdej kategorii zwierząt: prosiąt, warchlaków, zwierząt hodowlanych, nasienia, tuczników, brakowanych macior i knurów oraz tuczników drugiej klasy.	Zasady sprzedaży każdej kategorii zwierząt powinny być opisane procedurą.
Punkt odbioru nasienia	Powinien być zlokalizowany w części brudnej gospodarstwa, zorganizowany w sposób zabezpieczający dostęp do strefy czystej oraz ograniczający krzyżowanie się dróg transportu nasienia z drogami wewnętrznymi.	Należy unikać wjazdu pojazdu rozwożącego nasienie na teren gospodarstwa.
Sprzęt i urządzenia	Sprzęt i urządzenia powinny być przydzielone do poszczególnych stref gospodarstwa i odpowiednio oznakowane. Ich przemieszczanie pomiędzy strefami powinno być ograniczone do minimum i poprzedzone odpowiednimi zabiegami mycia i dezynfekcji. Należy kategorycznie wyeliminować możliwość użyczenia oraz pożyczania sprzętu i urządzeń do obsługi innych gospodarstw. Wszystkie opisane zasady stosuje się zarówno do środków transportowych, sprzętu do obsługi zwierząt i urządzeń.	Należy zwrócić szczególną uwagę na obce środki transportu pasz, towarów oraz obornika i gnojowicy.
Dostawa towarów	Dostawa towarów (poza lekami) powinna być opisana procedurą i wymagać przynajmniej okresu 48h kwarantanny. Optymalnym rozwiązaniem jest wydzielenie specjalnego pomieszczenia do przeprowadzania dezynfekcji i kwarantanny dostarczanych do gospodarstwa towarów i sprzętów. W małych fermach nieposiadających specjalnego pomieszczenia okres kwarantanny może być skrócony.	O zasadach dostaw towarów należy poinformować dostawców.
Gospodarowanie martwymi zwierzętami	Punkt odbioru padliny najlepiej usytuować na granicy strefy brudnej i ryzyka. Dopuszczalne jest również usytuowanie wewnątrz strefy brudnej w bezpiecznej odległości od strefy czystej. Powinien on być dobrze zabezpieczony przed dostępem zwierząt dzikich i domowych, zorganizowany w sposób zapewniający brak kontaktu sprzętu i personelu fermy z firmą odbierającą padlinę.	Można zastosować oddzielny przedział czasowy do manipulacji padliną dla personelu fermy i firmy utylizacyjnej. Miejsce odbioru padliny powinno być zorganizowane i wykonane w sposób zapewniający utrzymanie higieny, posiadające wyznaczone miejsce do wykonywania sekcji zwłok możliwe do mycia i dezynfekcji.
Ochrona przed szkodnikami	Ferma musi prowadzić program ochrony przed szkodnikami. Należy zabezpieczyć fermę przed gryzoniami oraz posiadać program zwalczania owadów w budynkach inwentarskich, a w przypadku wzmożenia problemu zastosować plan awaryjny. Należy wyeliminować również dostęp ptaków i innych zwierząt dzikich do magazynów pasz, komponentów pasz i miejsc magazynowania padliny.	W przypadku dużego problemu należy wezwać wyspecjalizowaną firmę w celu normalizacji sytuacji.

	Należy dbać o porządek i nisko przyciętą trawę w najbliższym sąsiedztwie budynków inwentarskich.	
Zwalczanie owadów	Gospodarstwo powinno prowadzić działania prewencyjne i zwalczające ilość owadów metodami chemicznymi lub mechanicznymi.	W przypadku dużego problemu należy wezwać wyspecjalizowaną firmę w celu normalizacji sytuacji.
Obornik i gnojowica	Usuwanie obornika i gnojowicy należy przeprowadzać drogą brudną. W przypadku nieposiadania własnych sprzętów do usuwania gnojowicy należy zadbać o czystość, dezynfekcję i kwarantannę sprzętów pożyczonych. Ścieki komunalne nie mogą być mieszane z gnojowicą.	Wywóz obornika i gnojowicy wiąże się z dużym ryzykiem, gdyż na kołach pojazdów wyjeżdżających na pole często gromadzi się błoto i bród z pól, gdzie bytują dziki. Należy powziąć szczególne środki bezpieczeństwa na czas wywożenia odchodów z gospodarstwa.
Remonty i naprawy	Należy opracować procedury i instrukcje dotyczące stosowania zasad wymagań bioasekuracji podczas konieczności dokonywania napraw, remontów, czy konserwacji urządzeń lub innej infrastruktury budynku gdzie przebywają świnie, przechowuje się pasze i ściótkę, w tym zasady wejścia do tych budynków i wyjścia;	Przy dokonywaniu konserwacji i napraw należy zwrócić szczególną uwagę na wypełnianie procedury wejścia przez osoby z zewnątrz, a także na higienę sprzętów wnoszonych na teren strefy czystej gospodarstwa. Przy znacznych remontach lub rozbudowie zaleca się wyłączyć część remontowaną ze strefy czystej gospodarstwa, przesuwając granice strefy i zabezpieczając jej nowe granice.
Zagospodarowanie odpadów komunalnych	Odpady komunalne należy gromadzić w wyznaczonych miejscach zabezpieczonych przed dostępem zwierząt domowych oraz dzikich. Odbiór odpadów komunalnych powinien się odbywać poza strefą brudną fermy.	
Zagospodarowanie odpadów weterynaryjnych	W PBB należy wykazać ścieżkę utylizacji materiałów skażonych.	
Bioasekuracja wewnętrzna	Należy opracować zestaw procedur opisujących bioasekuracji wewnętrzną w gospodarstwie, obejmującą min: - kolejność obsługi zwierząt (od zdrowych po chore, od najmłodszych po najstarsze), - zasady przemieszczania się pracowników pomiędzy jednostkami produkcyjnymi - zasady mycia i dezynfekcji sprzętów - zasady używania igieł, strzykawek, kateterów, skalpeli i innych tego typu, - zasady przemieszczania prosiąt i robienia mamek - zasady mycia i dezynfekcji jednostek produkcyjnych - zasad organizacji zasiedleń (gęstość obsady, zasada całe pełne/całe puste)	

	- inne tego typu	
Mycie i dezynfekcja budynków inwentarskich, środków transportu oraz sprzętu	Należy opracować procedurę mycia i dezynfekcji obejmującą poszczególne etapy procesu oraz wykaz środków myjących i dezynfektantów. Procedura powinna również określać czas każdego z etapów.	Gospodarstwo powinno prowadzić rejestr mycia i dezynfekcji budynków inwentarskich oraz wdrożyć wewnętrzny system kontroli skuteczności przeprowadzania tych zabiegów.
Program weterynaryjny oraz analiza stanu zdrowotnego stada	Każda ferma powinna posiadać plan weterynaryjny opracowany przez nadzorującego lekarza weterynarii. Plan powinien zawierać informacje na temat monitoringu statusu zdrowia stada, planu szczepień oraz parametrów służących do określenia wystąpienia stanu alarmowego.	Gospodarstwo może posługiwać się elektronicznym systemem zarządzania stadem, gdzie badane są parametry produkcyjne stada. Na podstawie ich analizy, oraz określenia poziomów progowych załoga fermy musi rozpoznać sytuację alarmową związaną ze zdrowotnością określonej grupy produkcyjnej.
Szkolenia i informacje	Gospodarstwo musi mieć opisany system szkoleń stanowiskowych i wprowadzających dla pracowników. Pracownicy powinni przynajmniej raz w roku przechodzić szkolenie dotyczące zasad bioasekuracji, oraz każdorazowo przy zmianie procedur operacyjnych. Szkolenie muszą obejmować co najmniej: - zasady higieny, wejścia i wyjścia do/z budynków, gdzie utrzymywane są świnie, w tym zmianę odzieży i obuwia, - zasady prawidłowego mycia i dezynfekcji rąk, obuwia, urządzeń, sprzętu i pomieszczeń, - podstawowej oceny stanu zdrowia świń - zasady bioasekuracji	Szkolenia dla obsługi muszą być udokumentowane, poświadczane podpisem prowadzącego i uczestników, oraz wykazem zagadnień przekazanych podczas szkolenia. O zasadach bioasekuracji przy obsłudze zwierząt w gospodarstwie powinni też być poinformowani domownicy. W gospodarstwach nie zatrudniających osób z zewnątrz do obsługi świń, paszy i materiałów ściółkowych spełnienie tego wymogu następuje przez posiadanie ulotek informacyjnych, uczestnictwie w spotkaniach szkoleniowych w sprawie zasad kontroli i zapobiegania ASF organizowanych dla hodowców świń;
Wymogi wobec pracowników	Pracowników gospodarstw trzody chlewnej obowiązuje zakaz utrzymywania świń we własnym gospodarstwie lub pracy w innym gospodarstwie utrzymującym świnie. Zasady te powinny być regulowane umową pisemną między pracodawcą, a osobą zatrudnioną.	Warto rozważyć rozszerzenie zakazu również na osoby mieszkające w jednym gospodarstwie domowym z pracownikiem.
Przegląd procedur operacyjnych	Przeglądu procedur operacyjnych należy dokonać co najmniej raz w roku lub po każdej znaczącej zmianie produkcyjnej lub innej mającej wpływ na biobezpieczeństwo fermy.	
Wewnętrzny system kontroli	Należy ustalić częstotliwość przeglądu Planu Środków Bezpieczeństwa oraz zasady formułowania i wdrażania wniosków. Częstotliwość przeglądu planu powinna być wykonywana raz do roku i po każdym wystąpieniu istotnego (przekroczenie przekroczenia krytycznego poziomu parametru służącego monitorowaniu stanu zdrowia) problemu zdrowotnego na fermie.	Należy wskazać osoby odpowiedzialne za działania i dokumentowanie planu środków bezpieczeństwa fermy.

	<p>Wnioski powinny być formułowane na piśmie wraz z opisem działań naprawczych. Należy wskazać zasady komunikowania wniosków i działań naprawczych oraz sposób ich wdrożenia. Należy dokonać (jeśli konieczne) zmian w Planie Środków Bezpieczeństwa.</p>	
--	---	--